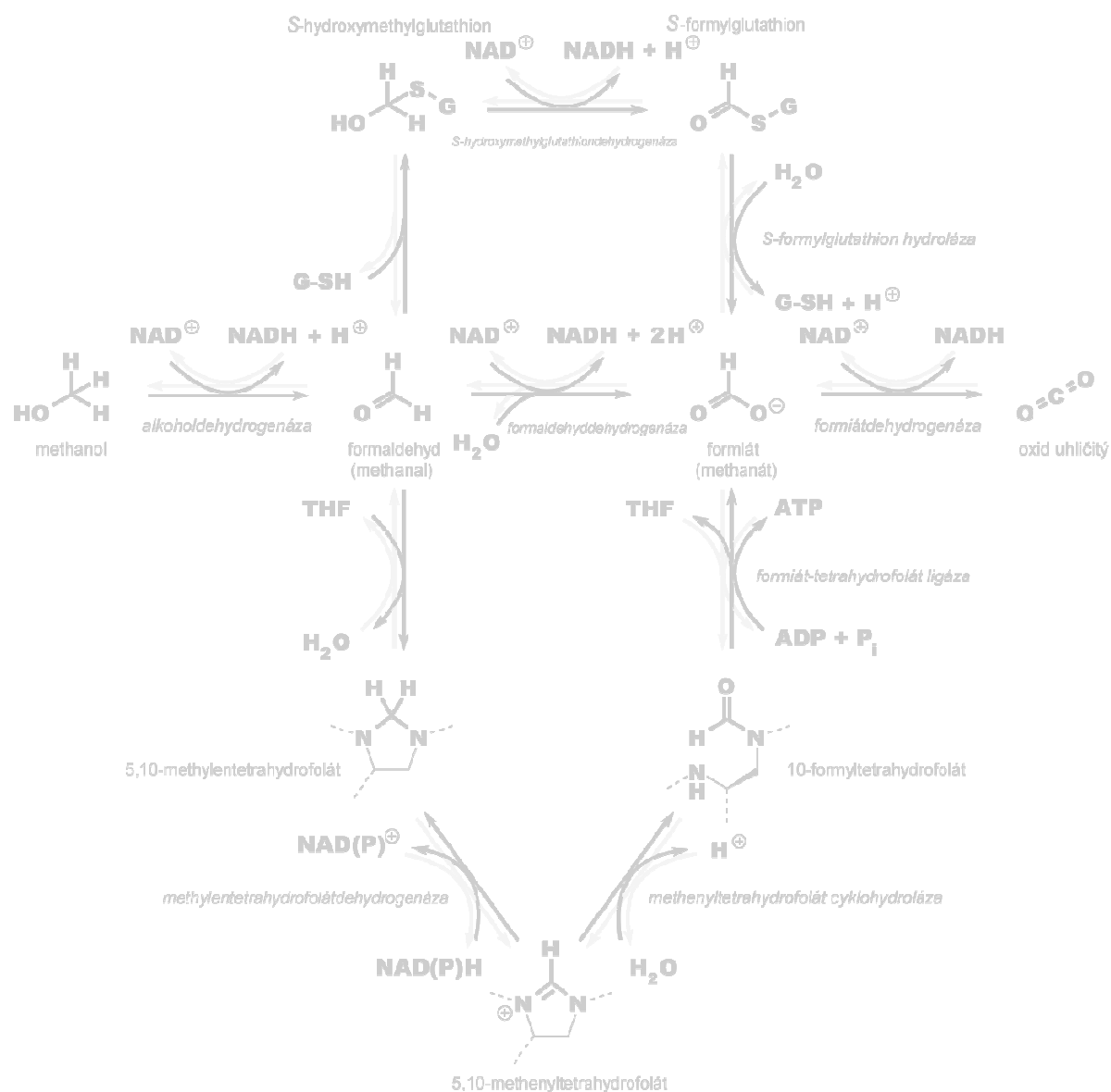

Aféra „metanol“

souhrnná informace

Materiál popisuje průběh aféry „metanol“, počty otrávených, hospitalizovaných, zemřelých, opatření ministerstva zdravotnictví a orgánů ochrany veřejného zdraví, počty proběhlých kontrol, použití a zásoby antidota Fomepizol

Dne 6. září 2012 byly oficiálně potvrzeny informace o závažných zdravotních potížích pacientů hospitalizovaných na oddělení ARO v Havířově z důvodu otravy metylalkoholem, kdy příčinou byla konzumace alkoholických nápojů. První úmrtí se objevila ještě téhož dne. V návaznosti na tyto události probíhaly již od 6. 9. zostřené kontroly prováděné orgány ochrany veřejného zdraví, zejména pak v Moravskoslezském kraji, jako regionu s největším množstvím případů.

Již 10. září 2012 byla Ministerstvem zdravotnictví ČR vyhlášena mimořádná kontrolní akce zaměřená na kontrolu původu alkoholu a kontrolu nabývací dokumentace. Pozornost orgánů ochrany veřejného zdraví se soustředila na sledovatelnost alkoholických nápojů nabízených v provozovnách společného stravování. **Hlavními kontrolními orgány angažovanými v kauze po celou dobu jejího trvání byly zejména: Krajské hygienické stanice, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Česká obchodní inspekce, Celní správa a Laboratoře HZS ČR.**

Dne 11. září 2012 bylo vydáno varování ministra zdravotnictví, který varoval širokou veřejnost před konzumací alkoholických nápojů, u kterých není jasný a zaručený původ, v souvislosti s rostoucím počtem případů týkajících se otravy metylalkoholem. Součástí informace bylo doporučení Toxikologického informačního střediska, jak postupovat v případě podezření na otravu metylalkoholem.

Vzhledem k závažnosti problému se rozhodlo Ministerstvo zdravotnictví ČR 12. září 2012 k vydání mimořádného opatření, vyhlášeného ministrem Leošem Hegerem v celoplošném televizním a rozhlasovém vysílání.

Provozovatelům stánků s občerstvením, mobilních stánků a jiných mobilních a přechodných provozů **se zakazuje rozlévání a prodej lihovin typu destilátů a tuzemáku s obsahem alkoholu nad 30 objemových procent alkoholu**, a to až do odvolání tohoto mimořádného opatření.

Zároveň bylo usnesením Vlády ČR č. 675 uloženo ministru zdravotnictví zřídit dočasný krizový štáb. Primárním úkolem štábu bylo zajištění pravidelného hodnocení aktuální situace v oblasti intoxikace metylalkoholem a efektivity realizovaných opatření.

Pracovní skupiny k problematice otrav metylalkoholem byly ustaveny 12. 9. také na krajských úrovních, přičemž téhož dne proběhlo jejich první zasedání. Členy skupiny byli zástupci Krajské hygienické stanice, Státní zemědělské a potravinářské inspekce, České obchodní inspekce, orgánů celní správy, Hasičského záchranného sboru, Policie ČR a zástupců krajských úřadů, odboru zdravotnictví, odboru krizového řízení a živnostenských odborů. Činnost pracovních skupin byla koordinována řediteli krajských hygienických stanic.

Pracovní skupiny se scházely zpočátku denně, později podle potřeby na základě vývoje situace v daném regionu, např. v kraji Moravskoslezském probíhala jednání zpočátku dvakrát denně. Komunikace mezi členy skupiny ale probíhala pravidelně i mimo jednání schůzky skupiny. Při prvním jednání pracovních skupin byly předány kontakty na všechny složky, které byly zapojeny do kontrolní činnosti. Na každém jednání pracovní skupiny byla projednávána zjištění jednotlivých

složek jak na schůzkách, tak operativně při zjištěních na místě v terénu v jednotlivých provozovnách.

Kontroly prováděné Krajskými orgány ochrany veřejného zdraví byly zaměřovány nejen na dodržování mimořádného opatření, ale pravidelně byl kontrolován původ a způsob nabytí lihovin. Kontroly byly především cíleně zaměřovány na problematické provozovny, zejména stánkový prodej, provozovny „nižší“ cenové skupiny, výčepy, herny a bary, kde lihoviny představují hlavní nabídku.

Z důvodu rostoucího počtu hospitalizací, počtu úmrtí v důsledku otrav metylalkoholem a zjištění, že byly kontaminované lihoviny nalezeny i v kamenných obchodech, bylo **dne 14. 9. 2012 vyhlášeno nové mimořádné opatření**, které vedlo k rozšíření zákazu prodeje na všechny provozovny.

Provozovatelům potravinářských podniků včetně osob provozujících stravovací služby **se zakazuje nabízení k prodeji, prodej a jiné formy nabízení ke spotřebě lihovin o obsahu etanolu od 20 % objemových, včetně tuzemáku a konzumního lihu**, a to až do odvolání tohoto mimořádného opatření.

Od 18. září probíhaly intenzivní diskuse všech zainteresovaných stran o případných podmínkách zmírnění nebo zrušení mimořádného opatření a o tom, jak zajistit bezpečnost lihovin vyráběných v České republice a obnovit tak důvěru spotřebitele v české lihoviny. Výsledkem těchto diskusí bylo vydání vyhlášky Ministerstva financí č. 310/2012 Sb., kterou se mění vyhláška č. 149/2006 Sb., kterou se provádí zákon č. 676/2004 Sb., o povinném značení lihu a o změně zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 545/2005 Sb., kterou se zavedla pro všechny lihoviny s obsahem etanolu od 20 % vyrobených po 27. září 2012 nová kontrolní páska.

V některých krajích byly organizovány společné kontroly všech kontrolních orgánů, např. společné kontroly probíhaly ve Zlínském kraji, kde byla mimo jiné provedena i v jednom případě u distributora lihu také kontrola manipulace s chemickými látkami a dodržování chemického zákona. Společné kontrolní hlídky byly sestavovány v Moravskoslezském kraji, což vedlo ke zvýšení efektivity kontrol. Na vyžádání poskytovala Policie ČR doprovod při kontrolách v rizikových lokalitách nebo při večerních a nočních kontrolách a kontrolách rizikových provozoven. **Kontrolní akce probíhaly i ve dnech pracovního volna, kdy pozornost byla soustředěna zejména na jednorázové společenské, kulturní a sportovní akce.** Při kontrolách dodržování mimořádných opatření byl v první fázi kladen důraz na informovanost provozovatelů, druhá fáze byla již restriktivní. Při zjištěných nedostatcích byly prováděny kontroly následné, které byly prováděny i v případě dalších rizikových provozoven.

Řada kontrol proběhla na základě požadavku Policie ČR z důvodu podezření na výskyt lihovin neznámého původu. Podněty ke kontrole byly podávány i občany, ale tyto podněty se nepotvrdily. Velmi dobrá byla součinnost s orgány celní správy, které byly přivolávány v případech, kdy byly zjištěny lihoviny podezřelého původu, lihoviny s porušenými kontrolními páskami nebo bez kontrolních pásek, nebo lihoviny, k nimž nebyly doloženy nabývací doklady.

V souvislosti s tlakem Evropské komise a probíhajícími diskusemi s představiteli Evropské komise bylo **mimořádné opatření rozšířeno dne 20. září 2012** o zákaz vývozu lihovin.

Provozovatelům potravinářských podniků včetně osob provozujících stravovací služby **se zakazuje nabízení k prodeji, prodej a jiné formy nabízení ke spotřebě lihovin o obsahu etanolu od 20 % objemových, včetně tuzemáku a konzumního lihu.**

Dále se zakazuje distribuce a vývoz mimo území ČR lihovin o obsahu etanolu od 20 % objemových, včetně tuzemáku a konzumního lihu.

Dne 26. září 2012 bylo Vládou ČR schváleno nařízení vlády č. 317/2012 Sb., kterým se stanoví formulář dokladu o původu některých druhů lihu, destilátu a některých druhů lihovin, podle kterého musí být lihoviny uváděné na trh České republiky, opatřeny prohlášením o původu lihu a lihoviny.

Vzhledem k dalšímu vývoji událostí bylo dne 27. 9. 2012 vyhlášeno ministrem zdravotnictví nové mimořádné opatření MZ, které upravuje pozvolné uvolnění trhu s lihovinami s obsahem metylalkoholu nejméně 20 % objemových, včetně tuzemáku a konzumního lihu, a to s účinností od 13:25 hodin.

Provozovatelům potravinářských podniků včetně osob provozujících stravovací služby **se zakazuje nabízení k prodeji, prodej a jiné formy nabízení ke spotřebě konečnému spotřebiteli lihovin o obsahu etanolu nejméně 20 % objemových nebo více, včetně tuzemáku a konzumního lihu, které byly vyrobeny po 31. 12. 2011, pokud nejsou ve všech fázích uváděním oběhu provázeny dokladem o původu** podle nařízení vlády č. 317/2012 Sb., kterým se stanoví formulář dokladu o původu některých druhů lihu, destilátu a některých druhů lihovin.

Dále se provozovatelům potravinářských podniků zakazuje vývoz a distribuce mimo území České republiky lihovin o obsahu etanolu nejméně 20 % objemových nebo více, včetně tuzemáku a konzumního lihu, které byly vyrobeny po 31. 12. 2011, pokud nejsou ve všech fázích uvádění do oběhu provázeny dokladem o původu podle nařízení vlády č. 317/2012 Sb.

Provozovatelům potravinářských podniků včetně osob provozujících stravovací služby **se přikazuje ve lhůtě 60 dnů ode dne vyhlášení tohoto opatření zlikvidovat** podle zákona č. 185/2001 Sb. O odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, **lihoviny o obsahu etanolu nejméně 20 % objemových nebo více, včetně tuzemáku a konzumního lihu, obsažené ve spotřebitelském balení, jehož otevřením došlo do dne vyhlášení tohoto opatření k poškození nebo přetržení kontrolní pásky, s výjimkou těch lihovin o obsahu etanolu nejméně 20 % objemových nebo více, včetně tuzemáku a konzumního lihu, u nichž je protokolem o zkoušce z akreditované laboratoře doložena zdravotní nezávadnost.**

Souhrnné informace k 5. 12. 2012

Ke dni 5. 12. 2012 zemřelo v České republice celkem 37 lidí na otravu metylalkoholem (včetně jednoho úmrtí v květnu 2012). Poslední úmrtí bylo evidováno v pondělí 26. 11. 2012 brněnské Fakultní nemocnici u sv. Anny, kde podlehl otravě muž středního věku. V nemocnicích jsou aktuálně hospitalizováni 3 pacienti s otravou metylalkoholem, přičemž v období 26. 11. - 3. 12. 2012 přibyl 1 nový případ intoxikace (stav k 3. 12. 2012). **Do dnešního dne tak bylo v průběhu celé kauzy hospitalizováno celkem 117 osob.**

Policie do dnešního dne obvinila v souvislosti s kauzou „metanol“ 65 lidí, z toho 30 osob je stíháno vazebně. Při razii policie zajistila také skoro 600 tisíc litrů nelegálně vyrobeného lihu.

Do dnešního dne bylo použito celkem 124 balení léku Fomepizol, tj. 620 ampulí léku. Zásoba léku je průběžně sledována (k 3. 12. 2012 je zásoba 37 balení) a v případě potřeby je lék Ministerstvem zdravotnictví průběžně dokupován a poskytován do konsignačních skladů nemocnic.

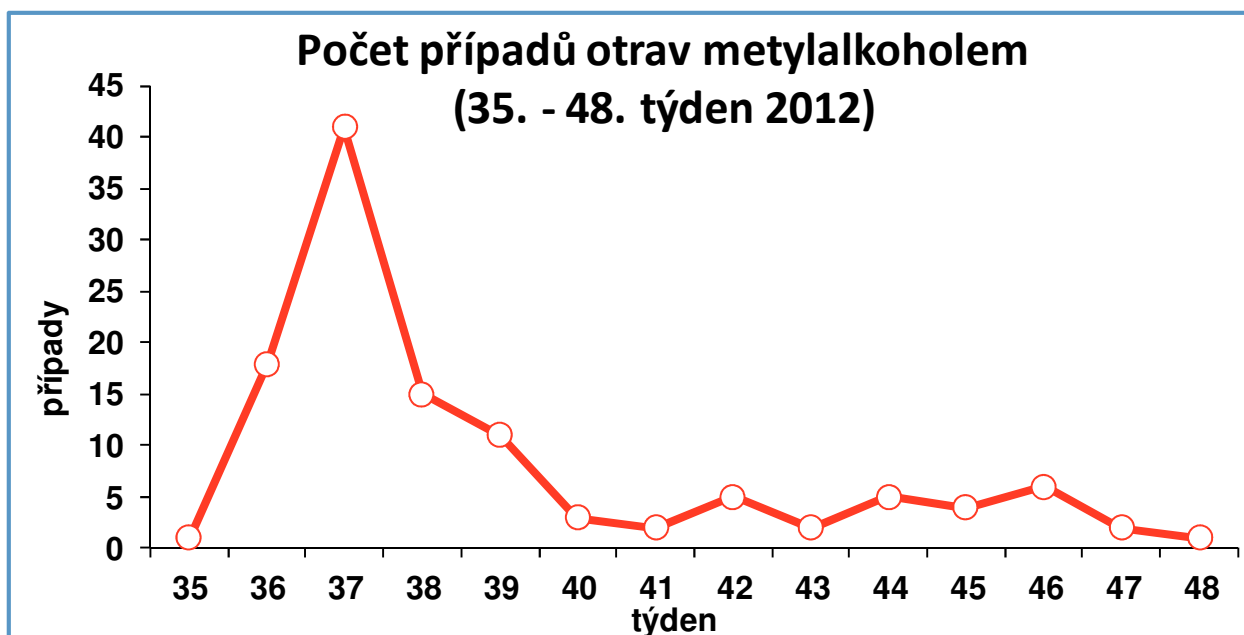
Od 10. 9. 2012 do 29. 11. 2012 proběhlo celkem 25 017 kontrol provedených orgány ochrany veřejného zdraví se zaměřením na lihoviny.

Souhrnné statistiky ohledně otrav metylalkoholem a počty kontrol orgánů ochrany veřejného zdraví demonstrují níže uvedená tabulka a grafy.

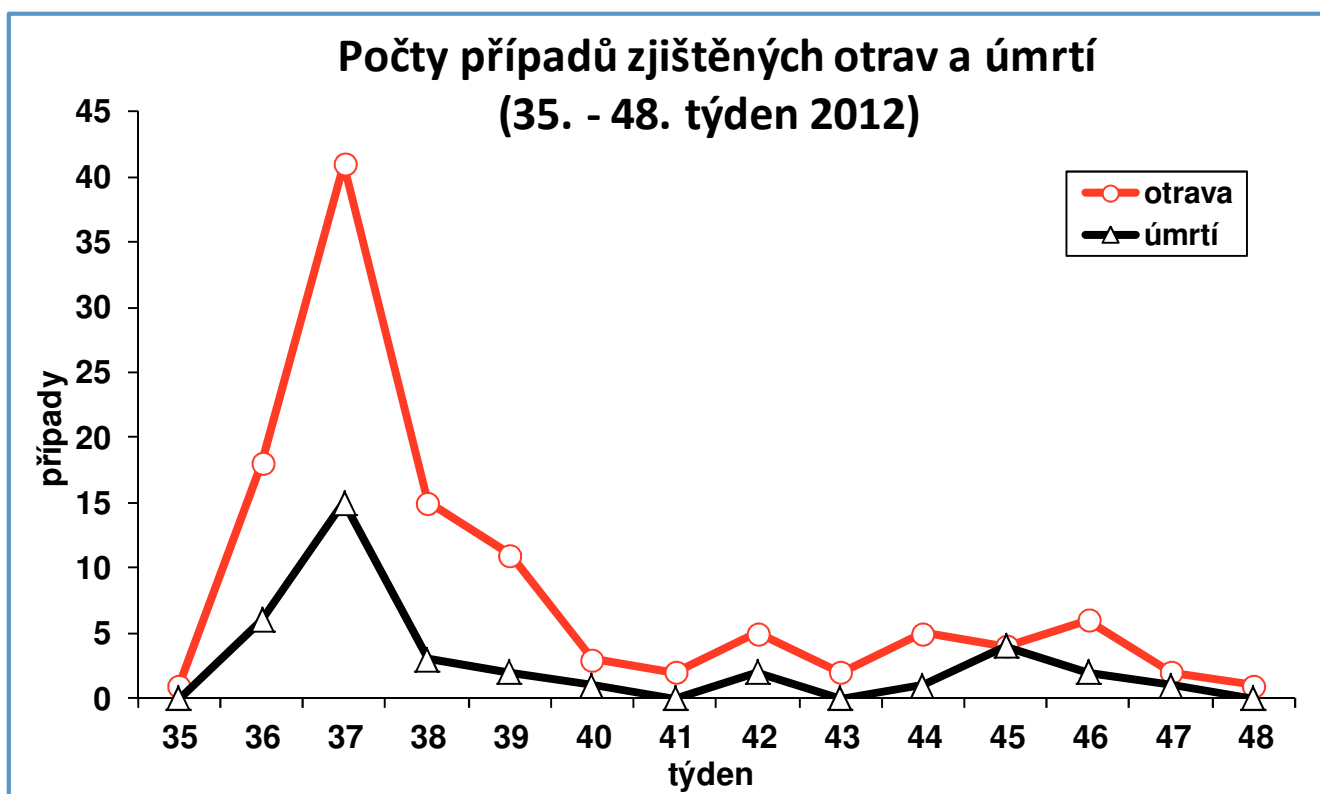
Tabulka 1: Počty kontrol orgánů ochrany veřejného zdraví v daných časových periodách

Období	Počet kontrol
10. 9. - 31. 9. 2012	19 307
1. 10. - 1. 11. 2012	4 010
2. 11. - 8. 11. 2012	415
9. 11. - 15. 11. 2012	410
16. 11. - 22. 11. 2012	391
23. 11. - 29. 11. 2012	484
Celkem kontrol	25 017

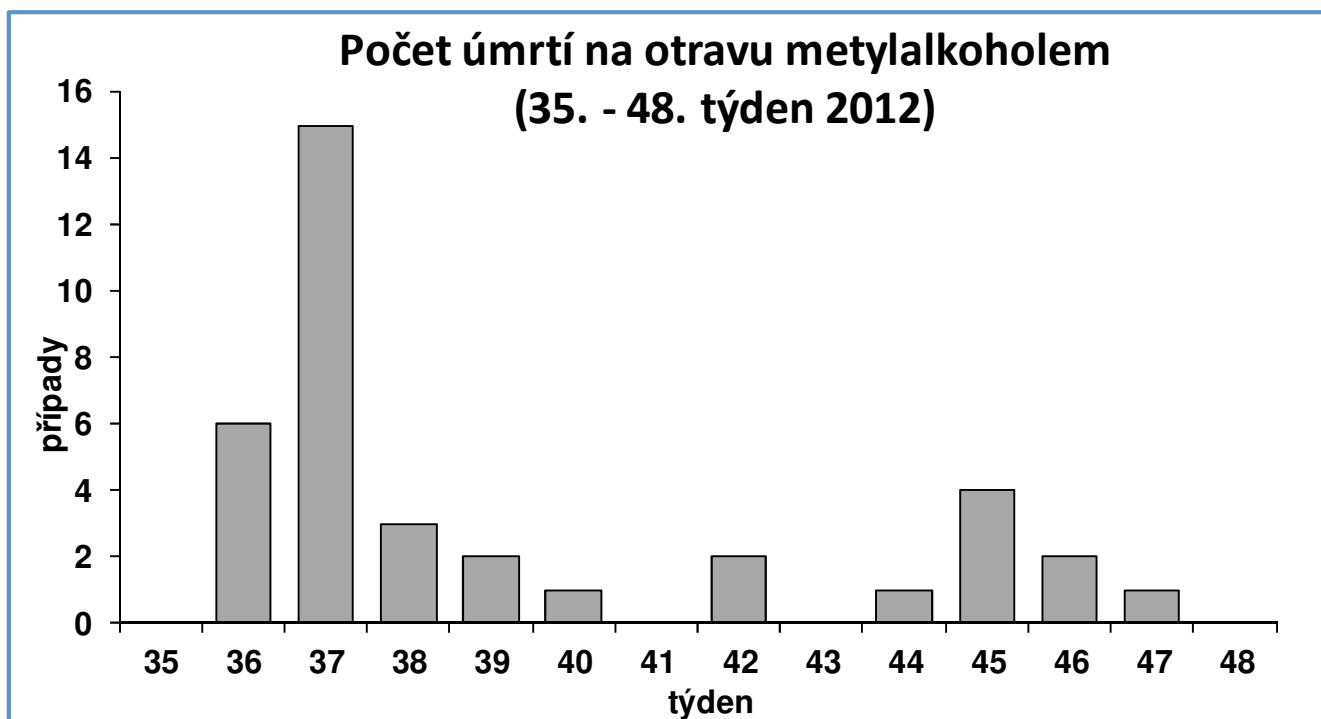
Graf 1: Počet případů otrav metylalkoholem v ČR od 35. do 48. týdne

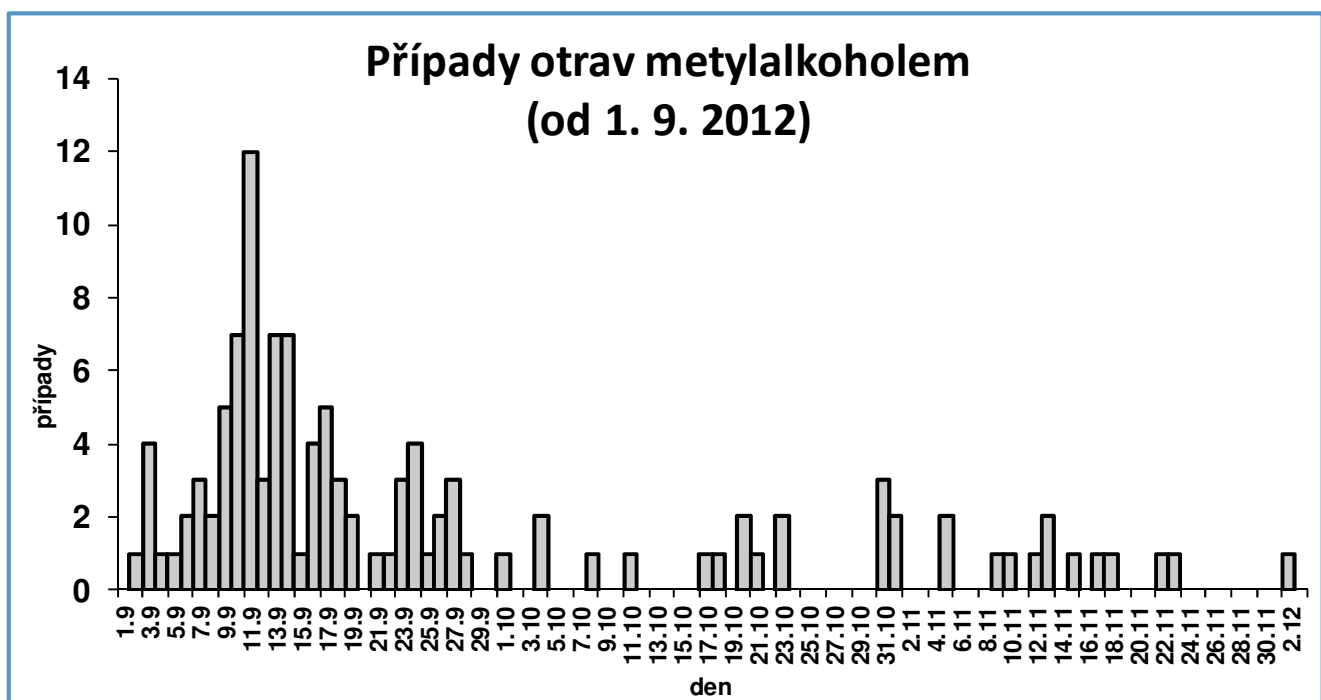
Graf 2: Počty případů zjištěných otrav a úmrtí v ČR od 35. do 48. týdne

Graf 3: Počet úmrtí na otravu metylalkoholem v ČR od 35. do 48. týdne

Graf 4: Případy otrav metylalkoholem od 1. 9. 2012 v ČR

Webové adresy krajských hygienických stanic:

HS hl.m. Prahy	www.hygp Praha.cz
KHS Středočeského kraje	www.khsstc.cz
KHS Jihočeského kraje	www.khscb.cz
KHS Plzeňského kraje	www.khsplzen.cz
KHS Karlovarského kraje	www.khskv.cz
KHS Ústeckého kraje	www.khsusti.cz
KHS Libereckého kraje	www.khslbc.cz
KHS Královéhradeckého kraje	www.khshk.cz
KHS Pardubického kraje	www.khspce.cz
KHS kraje Vysočina	www.khsjih.cz
KHS Jihomoravského kraje	www.khsbrno.cz
KHS Olomouckého kraje	www.khsolc.cz
KHS Moravskoslezského kraje	www.khsova.cz
KHS Zlínského kraje	www.khszlin.cz